

Filmová terapie: «Lilo a Stitch»:
od akceptování netradičních hodnot k zvládnání z agresivitou dítěte v náhradní rodině
Manuál k použití animovaného filmu v terapii

Obsah

První část Interpretace animovaného filmu je základem vypracování kulturní praxe s klienty

Moderní animace jako stopař pro lidi ve světě různých hodnot rodinného života

Člověk proti velkému světu

«Lilo a Stitch»: transformace symbolických interakcí

Odhalení veřejných předpisů

Jak se chovat aby zůstat milým ...

Slušný chlap a slušná děvče jsou odlišné věci

Všechna povolání jsou stejné, ale nějaké jsou lepe

Svět emočních zážitků postav filmu

Stylistika pomáhajícího vztahu mezi filmovými postavami

Druhá část Cvičení pro děti a rodiny

Obecní doporučení k tréninku s dětmi

Cvičení Diskuze

Cvičení Kdo je kdo ...

Cvičení Jsou podobni mezi sebou ...

Cvičení Doplníte věta ...

Cvičení To je pravdivě nebo falešně, že

Cvičení Epicentrum zlosti

Cvičení Mnohotvárná zloba

Příloha 1

Příloha 2

Vážení kolegové,

Popis animovaného filmu je rozdělen na dvě části, první obsahuje interpretaci filmu, rozbor postav a narativu podle odborných pojmů, a druhá se stává s různých typů cvičení pro děti různého věku. To bude vaše rozhodnutí – z které části začínat číst ten text, když jste se dívali na ten film, doporučujeme vám číst druhou část, když nemáte jistotu, že terapie na základě filmu funguje dobře - doporučujeme číst první část. Taky první část může být užitečná pro těch, kdo plánuje vymyslet svůj trénink.

Část 1 Interpretace animovaného filmu jako základ tréninku: je moderní animace zprostředkovatel vývoje nových rodinných hodnot?

Jakmile rodina (a ba rodina v tísní) zůstane v fokusu odborného hlediska, aplikace systematického přístupu připadá nevyhnutelným. A po použití systematické metodologie přijde natolik jasné a detailní chápání nedostatků a dysfunkcí fungování rodiny, že odborník bude mít tušení, že takové rodině není možná pomoci. Musíme pamatovat, že systematický přístup funguje v rámci tradičních hodnot a úloh rodiny: péče, láska, splnění základních potřeb dítěte atd. Této funkce, které nebyly zrealizovány, stanou se předmětem ohodnocení a diagnostiky, zřídka akceptování a přijetí. Má nebo nemá smysl klást následující otázku: když rodina žije v souhlasu s jinými hodnotami a nebude patřit systematickému přístupu, co se změní ve vztazích mezi rodiči a dětmi? Odpor mezi alternativním a tradičním přístupem chápání smyslu pro rodinný život nabírá otáčky nejen v sociálních vědách, a taky v kultuře

Netypické rodiny a jejich problémy se stává novou atraktivní metodou vypracování moderní animace. To je zajímavě, že za socialismem česká, polská a ruská animace vymyslely ten žánr dřívě, než západní: „socialistická” animace uvedla na jevišti natolik marginální postavy, že v kino a divadle by pro nich nebylo místo: polští Stremyanka a Makaronina, český krtek a ruský čeburaška se stali velmi populárními postavami. Sedmdesátý a osmdesátý lety byly dobou volného animovaného filmu, ale po socialismu ten přístup zmizel, naopak, západní kinematografický svět, od konce osmdesátých let byl se otřesený filmy o neobyčejných rodinách a postavách. Každý ten film velmi důsledně zrealizoval nějaký odborní přístup k řešení problémů rodin.

Vývoj netradičních rodin v západní animaci

Wallace & Gromit (1989 – 2005) byl jedním z prvních filmů o netradiční rodině, a prezentoval problém osamělosti a zvládnání s tím přes vztahy nepodobných mezi sebou postav: není to náhoda, že Gromit čte knihu s názvem *Lidi z Země, a psy z Měsíce* co je úplně parafráze slavné knihy *Muži z Marsu, ženy z Venuše*.

Jiný nejznámější film *Král lev*, 1994, už představuje vliv tradiční rodiny (jako lví prajd) a netradiční rodiny (tak vypadá duet Timona a Pumbaa, kteří jsou mimo veřejnosti kvůli svým vlastnostem), ale ta netradiční rodina (někdy vypadá jako homosexuální partnerství) uskutečnila úkol terapie Simby po ztrátě otce a pocitu viny za to. *Král lev* citoval teorii Bronfenbrennera, a klíčová idea filmu o kruhu života vtlačovala do vědomí hledajících etiku ekologického přístupu.

Potom byl natočen *Slepíci úlet* (2000), v kterém slepici dokázaly používat dokonalý femininismus k vyřešení svých problémů a učí se poletovat, a dokonce svou inspiraci způsobí zvýšení koutové sebevědomí.

Monster, Inc (2001) ukázal na fobii, kvůli kterým lidi nemůžou zvládnout se svou osamělostí, a *Shrek* (2001) zrušil tradiční vývoj pohádky o princezně a princovi, zahájil nový pojem atraktivitu a dal najevo nový postoj k vztahu mezi muži a ženami.

Madagaskar (2005) stal případem neobyčejné soudružnosti rodiny njujorských zvířat, utíkajících z zoo. A můžeme prodloužit seznam filmů, které naplnily díru terapeutického zasahování do života skutečných rodin v západním světě.

Této filmy zrealizovaly požadavek západní společnosti na netradiční hodnoty jako autonomie od veřejného tlaku, svobodu výrazu svých emocí, pochopení jako alternativu

ohodnocení, a taky právo protestovat proti zasahování státu a veřejnosti. Mimo těchto hodnot nemůžeme uskutečnit práci v komunitách, pěstounskou péči, integraci lidí s postižení atd.

Pustíme se do rozboru filmu *Lilo a Stitch*, který je soustředěn na problémech rodin, náhradní výchovy a dětské agresivity. Fabule animovaného filmu se stává z triviální kolize: mimozemšťan (vymyšlený zoufalým profesorem Jambou a během filmu dostávající jméno *Stitch*) se dostává do Země, přesně na malý havajský ostrov a po umístění do útulku zůstává v náhradní rodině Nani a Lilo. To jsou sestry, Nani je 22, a Lilo je 5 let. Jejich rodiče zamřeli v autonehodě, a *Stitch* se dostává do rodiny v okamžiku rozhodnutí sociálních služeb o schopnosti Nani starat se o Lilo. Služby pochybují o tom, že Nani může pečovat o sestru. A vztahy mezi Lilo a *Stitchem* jsou velmi podobny vztahům mezi Nani a Lilo. Peripetií osudu Lilo, *Stitcha* a Nani se zavazují do jedné velmi dynamické a humanistické historie o tom, co je láska, pochopení a rodina.

Člověk vs. Obrovský svět

Lilo a Stitch je pojat idejí, že co je maličkost to je hezkost (small is beautiful), která byla navrhována levým ekonomistou E. Schumaherem pro vysvětlování nemožnosti totální globalizace a odporu lidí, malých, ale hezkých proti univerzalizaci světa. Svět ostrova, na kterém žijí Lilo a Nani, poprvé odporuje světu velké galaxie (to je způsob autorů filmu ironizovat nad světem Ameriky a velkými Američany). *Stitch* je agent toho galaktického světa, on může bydlet jen v podmínkách velkého města, ale krok za krokem se *Stitch* (maličkost těchto kroků prokazuje v přezdívce, kterou mu dává Lilo - *Stitch*, co znamená malý steh v šiti) najde svoji cestu přizpůsobit k jinému životu. Jak to je vlastní pro moderní animované filmy, klíčové ideje mají jako podporu pro důrazný výraz hudby: na jedné straně postavy filmu tančí havajské tance a posluhují havajskou hudbu, na druhé straně v filmu dominuje hudba Elvise Presli, krále rok-n-rolu. Lilo stejně rada posluhuje nacionální hudbu a Prejslové písničky, ale havajská hudba doprovází Lilo v nejpozitivnější okamžiky, ale Presli – v ambivalentní a nešťastné. Taky *Stitch*, jakmile byl podoben Presli, se nezdařil svůj úkol, ale v huli, havajském tance, najde svou identitu a radost.

Druhá idea Schumahera, že lidé ztratí svoje schopnosti jako přebytek, ale musí se dívat na to jako na kapitál, je velmi dobře prezentována v vývoje linii nejschopnějších postav, které mohou rozhodovat a být schopny odpovědět za svoje rozhodnutí jako Grand-dama a sociální pracovník Kobra-motýlek. Moc není zdroj ve prospěch těch, kdo jí má, ale to je kapitál pro zplnomocnění jiných. To, že ten názor zvítězil na konce filmu ve vztazích mezi odborníky a obyčejnými lidmi, slibuje pozitivní vývoj rodiny Nani a Lilo po ukončení filmu. Nastavení odborníků na situaci *Stitcha*, Nani a Lilo se změnilo z negativního ohodnocení na přijetí situace klientů díky akceptování Schumaherovy zásady „Small is beautiful“.

Lilo a Stitch: transformace symbolických interakcí

Film je soustředěn na problémech netradiční rodiny – Lilo, hlavní postava, žije jen se starší sestrou, a *Stitch* ba nemá žádnou zkušenost životu v rodinném prostředí, jeho socializace je velmi podobná vývoji sociálních kompetencí dětí v ústavní péči. Podle všech pravidel systematického přístupu této dvě postavy musily se přitahovat navzájem – na této vzájemné atrakci se stává filmová intrika.

A taková rodina potřebuje netradiční hodnoty, aby zvládla s tísnou a přežila těžkou dobu. Této hodnoty máji být akceptovány nejen rodinou, a taky odborníky, kteří pracují s rodinou. Hlavní filmová otázka je: kdo musí udělat první krok od tradičních hodnot – této, kdo nemá moc a autoritu rozhodnout situaci, nebo této, kdo tuto moc má, i kdo může této hodnoty přijat? Existují tolik přístupů a teorií, které jsou zaměřeny na tuto otázku, že to je těžko najít jednoduchou odpověď. Ale tento film koresponduje s významnou teorií Jona Blumera o symbolické interakci a její klíčovou hypotézou, že člověk je ovlivněn prostředím a bere nějaký typ komunikace bez ohledu na svou osobní zkušenost, ale použití akceptovaných pravidel (symbolická interakce) může zklamat. Postavy filmu mají takové předpisy, v první řadě Nani a

Lilo i když nevyužívá nějaké sociální normy, deklaruje jich, ale během filmu se jich zbaví. A film zdůrazní úlohu konfliktu mezi předpisy jako zdroje získání sebevědomí. Většina hodnot civilizace nefunguje jako účinný způsob řešení problémů, ale zásada ohana pomůže i kdy nic jiného nemůže bránit sester před konfliktem.

ODHALENÍ KULTURNÍCH PŘEDPISŮ

Svět obsahuje dost protichůdných předpisů, ale člověk někdy je nucen (a někdy chce) být v souhlasu se všemi předpisy v jeden okamžik - to je ten problém, který čeká vše postavy filmu, a s kterým oni mají zvládnout, aby zahranily rodinné vztahy, a dokonce i svůj život. I přes to, že film navrhuje velmi banální způsob zvládnání s tímto problémem, zaměřit se na přednost a vybrat priority, pro terapeutický účinek nejdůležitější věc je proces, který přežijí postavy filmu: jak oni bojují proti předsudkům a vypracují nový přístup k plánování životu.

Jak se chovat aby zůstat milým ...

Film vyvrací různé stereotypy a kulturní předpisy k chování – většinou té, již se týká pravidel flirtu a kurtuazního chování. Například, Lilo často s andelským úsměvem říká svým spoližačkám vulgární věci, příliš důsledně (a někdy i hysterické) tvrdí svůj názor a učí Stitcha se chovat stejně. A během toho v filmu zní Presleva písnička «Devil in disguise», která dává najevo, že Lilo snaží uskutečnit rozšiřovaný kulturní předpis “musíš být milým jen na první pohled, a tak buď čertem a žertuj” .

Lilo opravdu věří v to, že krásné jsou jen té, kdo májí úspěch a peníze – proto ona sbírá fotky tlustých Američanů a se zaměří na nich jako na ideál, již chování se odlišuje překvapující chladivostí, co taky dělá Lilo. Ale ve finále Lilo pochopí, že patří jinému ethosu, a to způsobí její identitu.

Taky Lilo snaže vychovat Stitcha jako přítomného chlapa, co pro ní znamená důrazně agresivně chování a tajemství. Stitch má těch vlastností dost, a z toho přiláká Lilinu pozornost od začátku jejich seznámení. On je anděl a mluvící pes, a Lilo věří v to, že tak může být. Z psychologického pohledu Stitch má velmi důsledný negativní afekt, co znamená připravenost všechno ničit pod vlivem negativních emocí. Ale soucit Lilo a Nani pomůže Stitchu transformovat negativní afekt v přichylnost a důvěru. Taky nové city způsobí zvládnání se Stitchovou agresivitou a předpisem, že být chlapičkem znamená být agresivním: v finále Stitch se směje Betmanovi jako dokonalému hrdině a dělá Betmanovu helmu z podprsenky a kabát z kapesníka.

Nani a její přítel David taky chtějí se líbit jiným, aby mohly najít práci a zajistit lepší život, jejich nemoc přírodní chování během pohovorů je proti sympatii mezi nimi. I jakmile oni přestanou chovat nepřírozeně, najdou to, co chtěly.

Slušný chlap a slušná děvče jsou odlišné věci

Rozlišení ženských a mužských druhů chování je ještě jeden předpis, s kterým film hraje. Film ukazuje na to, jak této předpisy můžou být omezeny rodinou, komunitou a kulturou. Na začátku filmu Lilo chce vypadat velmi ženským děvče, tančí, hraje z panenkami a snaže kamarádit s jinými děvčaty. Stitch byl vymyšlen a vypracován doktorem Jambou, který měl důsledný mindrák kvůli své mužské identitě. A proto doktor zkusil „porodit“ něco v podobě supermena, s jehlami, mající toxický humor a zbraň všude v těle. Ale na pohled doktora Stitch nevypadá moc jako příšera, a Jamba už je připraven transformovat Stitcha - Stitch je hebký a moc hravý.

Sotva Stitch je umístěn do rodiny Lilo, ona rozhodne vychovat ho podle svých názorů – oblékáje ho v nekomfortní obleky, učí tančit a flirtovat. Ale nic chutného z toho nevyjde i když Stitch uskutečňuje všechny předpisy od Lilo. Například v obleku Elvise Presly Stitch je předmětem takového obdivování, že on z tím nezvládáje a ukazuje lidem svou skutečnou postavu. Ve finále filmu je vidět, že Stitch a Lilo hrají v hry i pro chlapy i pro holky, taky Stitch

rad peče, pere prádlo, tanče hulu atd. Kulminací se stává moment, kdy Jamba chce pomoc Stitchovi stát přítomným chlapíkem – ale to už nechce Stitch, který odpovídá Jambovi, že on chce zůstat hebkým a modrým. Film podtrhuje Stitchovu otevřenost jako vlastnost, která způsobila transformaci jeho genderných úloh – on se neostýchá se dosvědčit své pocity, a způsob zvládnutí se vztekem přijde po zkušenosti sympatií.

Banalita uměleckého způsobu uvést do filmu mimozemšťana povolila dat představu o záporech předpisů mužského a ženského chování v nejrůznějších kontextů. Například, v meziplanetární federaci je všechno v pořádku s přístupem žen k top-pozicím, a proto Grand-pani Galaktické Rády vypadá jako pani, a řídí krizové situace velmi účinně, ale na Zemi její spolupracovník je brutální pomáhající specialista, někdejší agent CIA. Ten duet dává dost možnosti prodiskutovat schopnosti žen a mužů řídit krizové situace. Taky to je zájmové, že Grand-Pani a Kobra-Motýlek se představují zralou mužskost a ženskost a nehrají z gendernými úlohami.

Taky většina mimozemšťanů nemá pohlaví, co jim nevádí v rámci jejich bydlení na svoje planetě, ale jakmile přijdou na Zemi musí se identifikovat podle genderných úloh. Tak subtilní a citlivý Plikly se začíná oblékat jako žena, ale silnější a kreativní Jamba jako muž (a někdy pokusí obleknout se v žensky šaty).

Všechna povolání jsou stejná, ale nějaké jsou lepe

Svět postav filmu je rozdělen na odborníky (agent Plikly, Grand-Pani, kapitán Gantu, Kobra-Motýlek) a nedovzdělanci (Jamba, David a Nani). Ale kvůli různým důvodům odborníci někdy musí používat docela neprofesionální způsoby splnění svých úkolů, ale neprofesionálové, nemající žádné rámky, se c mydlinka cítí pohodlně, když musí vyřešit nějaký úkol.

Plikly je fascinován svou kompetencí, on věře v to, co zná, a proto má velmi přesnou motivaci, a dokonce v své přesvědčenosti se chovaje nemoc uctivě, někdy to pomůže, a někdy přináší jenom újmu. I přes to, že Plikly dozví, že jeho kompetence měla základem mystifikace (kterou vymýšlel Kobra-Motýlek, aby zahrnil Zemi), agent pokračuje ve své práci díky svým ekologickým hodnotám (které před tím jen podporovali Plikly v diskuzi a expertní činnosti).

Kapitán Gantu naopak zůstane v svých odborných přesvědčeních - které nejsou moc daleko od zásad speciálních agentů. Této přesvědčení zničí Gantovu kariéru, proto že ne dovolují mu mít smysl pro humor a flexibilitu, bez kterých Gantu nedokáží vyřešit problémy v komunikaci se Stitchem.

Ještě jedno odhalení čeká diváků od sociálního pracovníka Kobry-Motýlka – z krutého a autoritativního agenta speciálního oddělení on najednou stane upřímným, emotivním a otevřeným, tím, kdo má soucit a snaží pochopit. Transformace agenta stala možná i proto, že v minulosti jako agent CIA zahrnil Zemi od likvidace přes přesvědčení mimozemšťanů v nutnosti zůstat lidí živými jako element pokrmové řetězce hmyzu (to je to, v co tak věře Plikly). Tato jeho vlastnost, být schopným najít absurdně, ale přesvědčující důvody, způsobí i možnost vyřešit Stitchův případ a přesvědčit ostatních, že Stitch musí zůstat na Zemi. .

Jamba zůstává postavou, která pohrdá profesionalizmem a vybírá možnost tvořit. On je velmi podoben dobrovolníku nějaké neziskové organizace, který ve své namaže pomoci zapomene na přání klienta.

David a Nani jsou samovzdělanci, a pracují, aby přežily těžkou situaci a bídu. Jejich práce jim moc nelíbí, ale nic s tím nemůžou udělat. A na tuto otázku film nedává odpověď – co můžeme čekat z humanistického přístupu, kterým ten film se řídí. Film obsahuje dost situací, ve kterých Nani má pohovor a zkusí najít přístup k zaměstnavateli. Ale to nestačí, možná, že film snaží dotlačit diváků, aby rozmyslili nad tím, že co potřebuje odborní práce?

Svět emočních zážitků postav filmu

Lilo a Stitch můžeme pojmenovat encyklopedií dětské (a i nejen dětské) agresivity a neodpracovaného vzteku. Rozčilenost, nenávisť, zlost, opovržlivost, agrese k sobě a k jinému,

vztek ze strachů a ze ztracených nadějí - to je těžký úkol najít takový druh zlosti, který by ve filmu nebyl. Postavy se čertí z celé duše.

Ale film rozlišuje zlost a zlomyslnost: Stitch, Lilo, Nani a Jamba se čertí, ale kapitán Gantu je zlomyslník. Zlomyslnost se spojuje s autoritářstvím a tlakem, ale vztek je tím chováním, které podvádí postavy v těžkých situacích (například, Nani bije po nárazníku auta, a neví, že tím autem se řídí sociální pracovník, na kterém zaleží rozhodnutí o osudu jejich rodiny).

Zlost je rozebrána v úvazku s jinými problémy. Lilina zlost v první řadě je spojena se ztrátou rodičů, proto ona má nadměrnou nedůvěru k vnějšnému světu a k lidem. Ona chce kontrolovat svůj život a snaže najít takové způsoby chování, které by daly jí nezranitelnost. A tak ona se zabývá vudu, věře v znamení, a taky důsledně modle na to, aby Bůh poslal pro ní anděla. Její zážitek kvazi-rodčovských vztahů k Stitchovi se stává základem akceptování ztráty a zvládnání se svou zlostí.

Zlost Nani je ne vyjádřený vztek dospělého člověka, který má natolik mnoho problém, že nemůže s tím zvládnout. Přebytek problémů je jeden z hlavních problémů Nani. Taky Nani se zakáže dat najevo svou rozčilenost proti Lilo – Lilo je malá, Nani jí lituje a taky pamatuje o zásadě ohany. A tak Nani se rozčilí na všech ostatních, s odporem se chová k Stitchovi atd. To je zájmově, že přes postavu Nani autoři filmu ukazují na rozdíl mezi chronickou rozčileností a pravověrným hněvem (okamžik Lilo je unesena mimozemšťany, Nani dává svému hněvu volu, a to způsobí, že všechno dopadne dobře).

Stitchova zlost je blíže tomu negativnímu afektu, který mají všichni během ranních stupňů vývoje. Socializace a zážitek dobrých vztahů dává energii Stitcha nové cesty projevu. Zkušenost vztahu s profesorem Jambou začíná být v odporu s tím, čemu se Stitch naučí od Lilo. A ten konflikt způsobí Stitchovu reflexi, on rozmyslí nad tím, co jemu vyhovuje více, verbální a bezemoční výchova Jamby nebo pečlivý přístup Lilo. I když Stitch udělá svůj výběr, jeho identita se bude skládat z natolik různých předpisů, že můžeme předpokládat, že Stitch dostane dost problémů v budoucnosti.

Taky jiné postavy filmu se čertí: spolužačky Lilo, členy Galaktické Rady – ale zdrojem jejich zlosti je odlišnost Lilo (Stitch) od normálního (akceptovaného veřejností) chování. Jejich zmatenost (a nevědění toho, jak musí se chovat) se transformuje v zlost, proto že oni nechtějí ukázat svou nedokonalost.

Stylistika pomáhajícího vztahu mezi filmovými postavami

Filmové postavy vychovávají a vzdělávají různými způsoby a z různým měřítkem úspěchu. Můžeme klasifikovat různé styly podle dvou kritéria: směr na proces výchovy (sou-pocit a sou-žití s dítětem) a směr na důsledky výchovy (kdy vyhovující čeká na nějakou určitou „úrodu“), a podle toho jaká míra každého směru je zařízena, můžeme identifikovat pět různých stylů výchovy:

První styl je **altruistický**, a v něm řídí proces komunikace a sou-žití, které mají přednost přes důsledkem výchovy. Ten styl koresponduje s altruismem. To je ten styl, kterému dává přednost Nani ve druhé půlce filmu. Kdy zkusí přesvědčit sociálního pracovníka, že Lilo musí zůstat s ní, Nani využívá jako důvod možnost pochopit sestru „Jam já mohu ji chápat, musíme být spolu“. Nani nezáleží na tom, že její schopnosti zařídit jiné podmínky pro život Lilo nejsou tak dobré. Lilo taky na jednou objeví altruistický přístup k Stitchovi, kdy je připravena dat mu svobodu: „Můžeš jít, kam chceš, když tobě není tak dobře spolu s námi, ale budu pamatovat a čekat, jsi částí naše rodiny, a rodina to je *ochana*, ve které je místo pro každého, nikdo ne bude zapomenout“. Přijetí toho, že život je největší hodnota, a emoci i zážitky mají smysl.

Druhý styl je úplně opačný, a řídí jim důsledky vychování. Vychovatelé nejlépe vědí o tom, co potřebuje dítě, a z toho důvodu preferují **dominantní styl** chování s dítětem. To chování je rozšířeno i ve skutečnosti, a ve filmu různé postavy snáší dominovat a být přesvědčeny v tom, že nejlepší experti ve výchově dětí. Například, Nani v první půlce filmu tlačí Lilo, aby sestra se slušně chovala a vysvětluje svoji požadavky tím, že lépe ví, co potřebují sociální správy. Kobra Motyl uskutečňuje jen dominantní způsob - a má autoritu i moc, aby dokázal svůj názor

zrealizovat. Musím přiznat, že film dává najevo, že v krizové situaci dominantní styl může být nejen užitečným, ale jedni jednou z možností vyřešit problém.

Minimální námaha v kombinaci z realistickým pohledem na důsledky nemoc důsledné výchovy je **sociální kontrakt** mezi vychovatelem a dítětem, Psychologové tvrdí, že všechna intervence musí začínat z toho stylu, aby obě strany měly možnost zvyknout na to. Takový kontrakt na začátku děje udělají Kobra Motýlek a Lilo, a taky Grand Pani a Stitch, ale v obojích případech to nebude mít žádnou cenu. Změna jejich komunikace probíhá tak, že odborníci začíná komunikovat více a díky tomu mít větší účasti v osudu hlavních postav.

Když vychovatel v velké míře se zúčastnil procesu vývoje dítěte s účelem dosáhnout nějakého určitého důsledku (například, jako trenér budoucího vítěze světového mistrovství), ten styl je zaměřen na individualizaci výchovy. To je ten přístup, který využívají Jamba a Lilo pro Sticha. Oba mají svou představu o tom, jaký může být Stitch ideální. Jamba myslí na nového Terminátory, ale Lilo chce udělat z Sticha kavalíra. Taková výchova vypadá jako trénink ve sportu, chytrý vychovatel umí najít nejvhodnější podle vlastností způsob zasahování cílu, ale dítě nemá žádné právo ten cíl vybrat.

Usilování definovat cíl spolu s dítětem je odlišná vlastnost **tymového** (odborní pojem je **kolektivní-rozložené**) výchovy: „At budeme to dělat spolu od začátku a do konce“. přesné tento přístup používá David, přítel Nani, který navrhuje rozhodovat o problemích spolu. Ve finalu všechny postavy usktečnují ten přístup během opravy doma Nani a Lilo. Tento přístup předpokládá, že vychovatel a chovanec jsou partaři, kteří dokážou se dohodnout na cíli azpůsobu výchovy.

Každý z uvedených stylů má svoji východy a zápory, a proto nedoporučujeme počítat jenom s altrujistickým a tymovým přístupy jako z nejlepšími styly výchovy. To potvrzuje film: většina postav zůstane ve svém listku stylů různé styly. Například, jako rodič nadaného dítěte Jamba daruje Lilě a Stichovi hry na rozvoj intelektu. Nani střídá dominantní styl s altruismem, a taky spolu s Davidem se zúčastní tymové práce. A Kobra-Motýlek pokračuje v kontrole i přes tymovou práci z jinými. Ve skutečnosti rodiči potřebují různé styly i z důvodu, že dítě čímstarší, tím více čeka na tymový styl výchovy, ale jednoho stylu nestačí.

Film taky objevje důsledky toho, co se stane s dítětem, které je pod vlivem různých stylůrůzných vychovatelů. Například, Stitch je pod tlakem Jamby, Lilo, Nani a Davida. Ale má sebevědomí a může porovnat strategii, a vybrat tuto, kterou akceptuje. Ale jaké zdroji například má dítě, které ve skutečnosti se potká různé a ba konfliktné styly výchovy?

ČÁST 2 CVIČENÍ PRO DĚTI A PUBERTÁKY

Obecní doporučení k tréninku s dětmi

Trénink může být provázen v skupině dětí od osmi až čtrnácti let (to odrazí zkušenost autorky, ale věk účastníků může být jindy), dětí a dospělí, počet účastníků taky může být různým, od dvou (například, náhradní matka a dítě) do dvanácti (větší počet než uváděný ohrožuje skupinovou dynamiku). Nejlepší provázení tréninku bylo ve skupinách rodiči a dětí, kdy dospělí měli možnost vyzkoušet názor dětí na jejich agresivitu, prodiskutovat problém chování podle příkladu postav filmu a dát zpětnou vazbu. Taky trenér může využívat možnost shromáždění dospělí do jedné skupiny a dětí do druhé, a porovnání jejich názoru na různá témata filmu.

Trénink se stává z dvou částí, prohlížení filmu a cvičení a hry podle filmu. Cvičení může být rozděleno na několik setkání, obvykle dětí dobře pamatují obsah filmu. Jestli počet účastníku překoná osm, lepší připravit pracovní sešit (workbook) pro každého. Čím starší děti, tím náležitější dát jim ten sešit před prohlížením, aby se měli čas podívat, co budou dělat po ukončení prohlížení filmu.

Co se potřebuje od trenéra? V první třídě exprese – ve filmu je dost provokativních okamžiků, a dětí se sledují trenéra během prohlížení. Taky trenér musí pořad dávat připomínky na postav filmu kvůli složitějším přezdívkám, a bude řeč a mimiku těchto postav imitovat. Taky trenér musí být připraven na to, že děti se všímají postav filmu jinak, než dospělí. Například, na

jednou jeden chlapec odmítnul změny v Stitchovi a řekl, že film ho zklamal. Trenér musí dát dětem možnost interpretovat film s různých pohledů. A proto nabízel chlapíkovi popsat vývoj filmu podle svých představ a přání. Ale jiných účastníků se zeptal na jejich názor takové verze filmu. Diskuze působila probrání problému agresivity jako předpisu v chování mužů.

Hlavní cíl tréninku je zvýšení emocionální kompetenci dětí, ale taky trenér se snaží ovlivňovat přístup k prohlížení filmu a vyvinout tzv. kulturu diváka. To je důležitá věc ukázat dětem, že film nebo kniha mohou být nejen pro potěšení, ale prostředek reflexe, zvýšení sebevědomí a zdroj sou-citů. Tento cíl má velkou úlohu v práci s dětmi, jejichž city jsou blokovány kvůli různým příčinám. Taky trénink na základe probrání filmu působí tomu, že děti mohou definovat míru otevřenosti před jinými účastníky. A proto, že práce s pomáhajícím odborníkem je zvláštní a mimořádná zkušenost pro většinu lidí zemí Východní Evropy, nedirektivní terapie a terapie na základe filmy podporuje motivaci se zúčastnit takových cvičení, a nemít nadměrné obavy.

Nepochybně, že klíčovým omezením takového tréninku bude postoj k filmu, míra akceptování a zajmu účastníků. Proto se trenér může na začátku zeptat, co líbilo a co ne, jaké filmy líbí, a proč. A trenér musí přijat názor účastníků. Taky před tréninkem trenér může sebrat informaci o tom, jaké filmy děti a rodiny mají rádi, na co se divili naposled a tak. Trenér může dávat najevo svůj názor ale podtrhat, že může být několika různých názorů na každý film.

Cvičení Diskuze

Vysvětlování pro trenéra: toto cvičení je připraveno pro pokročilých účastníků, kteří mohou vyjádřit svůj názor bez podpory trenéra, mají zkušenost prodiskutování filmů a interpretaci filmů a knih. Zkuste co nejdříve odpovědět na této otázky a pochopte, nakolik to je těžký úkol. Všechny otázky jsou dodány do skupin podle témat filmu.

Téma hněvu:

Kdo se zlobí a kvůli čemu? Či zlost je nejznatelnější? A či zlost je nejsnadnější? Jaký je rozdíl v tom, že zlost je vidět a zlost je nejsilnější? Může být tak, že nevidíme snadnější zlost? Proč? Jak pochopíte, že postavy filmu se zlobí? Z jakých důvodů se zlobí Lilo? Kdo je oběť její zloby? Kdo se zlobí na Lilo a proč? Můžete porovnat zdroje zloby Nani a Kobry-motýlka? Kdo se zlobí na Stitcha? V čím je rozdíl mezi zlobou postav na Lilo a Stitcha? Jak se Lilo zkusí překonat svůj hněv? V jaké chvíle se Nani přestane zlobit kvůli Lilo?

Téma sebekoncepce

Popište postav s hlediska toho, jaký je rozdíl v tom, jaké jsou oni a jakými chce vypadat a přepadat pro ostatní? Kdo z postav má největší rozdíl mezi svým „já“ a tím, co dává najevo do veřejného pohledu? Kdo ten rozdíl zmenšuje a s jakého důvodu?

O Stitchovi

Jak se změní Stitch (co chce na začátku a na konci filmu, jak se mění jeho priority, jak se mění skupina lidí, kteří pro něho jsou důležité) a jak spojeny této změny?

V jakém okamžiku se Stitch stal Stitchem:

- Kdy Lilo pojmenovala ho Stitch,
- Kdy jiné postavy začíná ho jmenovat těmto jménem
- Kdy Stitch uvádí sebe jako Stitch?

Kým byl Stitch před tím, když se stal Stitchem?

Ve vztazích se s kým Stitch mění a jak?

O sociálním pracovníkovi

Kým byl Kobra Motýlek před tím, jak se stal sociálním pracovníkem? Co se v jeho povahy změnilo, a co zůstalo po jeho špiónským hrám? To je možná cítit rozdíl mezi tím, jaký je on, a jakým chce přepadat?

O Lilo

Jak na začátku filmu chce vypadat Lilo? Proč? Co Lilo chce, napište seznam toho, a zkuste to rozlišovat na to, co chce „přítomná“ Lilo, a co chce s důvodu veřejných předpisů (podle předpisu „všechny děvčaty to musí mít!).

Téma ztráty

Koho si ztratily Nani a Lilo? Jak se s tím snaží zvládnout? Co/koho ztratil Stitch? Co je lépe, nic ne mít k ztrátě, jako Kobra motýlek, a být vždy vyrovnaným, nebo někomu být rad, ale mít riziko ten vztah ztratit?

Téma pomoci

Kdo si potřebuje pomoc? Kdo pomáhá a komu? Nakreslíte graf s ukázkou vzájemné pomoci. Jaká pomoc se stala nejdůležitější ve filmu? Kdo podle vašeho názoru je nejlepší pomáhající, a jaká pomoc se stává rozhodnutelnou pro film? Která pomoc naopak přináší špatné důsledky?

Téma zdrojů v rozhodnutí problémů

Kdo je nejsilnější (fyzické a psychické)?

Kdo a proti komu bojují, jaké zdroje využívá? Nakreslíte graf, a střelkami ukažte bojující dvojici.

Kdo zvítězil? Podle jakých kritéria to poznáte?

Kdo je chytrý? Odůvodněte svůj názor, připomeňte úryvky z filmu.

Kdo má kreativitu, může něco vymyslet a uskutečnit svůj nápad?

Kdo má trpělivost? A to je vždycky zdroj nebo někdy trpělivost zhorší situaci?

Kdo umí chápat jiné lidi? Kdo je nejlepší „chápající“?

Jaké nové nadání byly vyvinuty u postav filmu?

Komunikace a vztahy

Popište vztahy v následujících párech ve různých fázích filmu:

Páry	Na začátku	Vývoj filmu	Finál filmu
Lilo a Nanu			
Lilo a Stitch			
Nani a Stitch			
Stitch a Jamba			
Nani Kobra Motýlek			

Vliv komunikace na rozvoj osobnosti postav filmu

Jak se změní Lilo po seznámení se Stitchem? Jaké vlastnosti Lilo a Stitcha jsou téměř stejné? Jaké vlastnosti jich rozlišují? Jak se změní Stitch během komunikace s lidmi? Kdo z lidí má největší vliv na Stitcha a proč?

Vysvětlování pro trenéra: toto cvičení je směřováno k uspořádání zážitků účastníků od filmu, tím cvičením můžete začít. Otázky jsou jednoduché, a jestli děti budou mít nějaký problém, trenér může využít nápovědy různých úrovní. Taky trenér může využívat obrázky postav filmu a kartičky s jejich jmény.

Cvičení **Kdo je kdo**

Instrukce účastníků: Připomeňte, jak se jmenují postavy filmu, když nemůžete vzpomenout, popište postavu a dejte postavě svoje jméno podle vašeho názoru. Dále trenér píše seznam postav na tabulce, když účastníci nemůžou vzpomenout nějakou postavu, trenér může popsat její chování nebo ukázat kartičku s jménem a obrázek. Taky trenér může změnit cvičení a nabízet opravit podpisy pod obrázky – táto varianta cvičení je jednodušší a potřebuje méně času, než sestavení seznamu na tabulce. Když skupina nepřipadá moc zúčastněnou, trenér může dodat ještě jedno cvičení, a poprosit najít dvojici, ve které účastníci musí sjednotit této postavy, které by se zlobily v případě, kdyby její jména byla smíchána. Například, kapitán Gantu a Stitch – kdyby někdo pojmenoval Gantu Stitchem a naopak obě postavy nadávaly by tomu chybuujícímu. Taky se ptejte, kdo by ještě nebyl rad, kdyby ho nazvali Stitchem, Jambou, Kobrou Motýlkem atd... Táto otázka připravuje účastníky k dalšímu rozboru postav a chování postav ve filmu.

Nápověda pro trenéra: sledujte tomu, jaké postavy účastníci připomínají lehce, a jaké – ne, taky pozorujte tomu, jak účastníci popisují postavy, jaké formálně, a jaké neformálně

Cvičení **Jsou podobní mezi sebou ...**

Zeptejte se účastníky na to, kdo má stejné vlastnosti:

- Kdo rad léká jiných lidí a z toho má potěšení (*Stitch a Lilo, taky můžete se ptát, a b čím je rozdíl přístupu Lilo a Sticha v lekání jiných postav*)
- Kdo se často kuse jiných (taky *Stitch a Lilo*)
- Kdo myslí na jiné lidi jako na horší než jsou oni: “jen jsem chytrý, jiné jsou hlupáci” (*kapitán Gantu a spolužačky Lilo*)
- Kdo se umí dohodovat (*Grand Paní, Kobra Motýlek*)
- Kdo se zůstává vyrovnaným v různých případech (*Grand Paní, Kobra Motýlek*)
- Kdo na sebe myslí, že není moc sympatický a má z toho smutek (*Doktor Jamba, agent Plikly*)
- Kdo se chová k většině jiných postav bezohledně, například, může zavřít chladničkou nohou, se nadává atd (*Nani, Stitch*)

Cvičení **Doplňte věta...**

Vysvětlování pro trenéra: cvičení působí vyjádření vztahů účastníků k různým postavám filmu. Také během cvičení trenér může identifikovat způsoby další práce s účastníky. Trenér nemusí opravovat odpověď účastníků, ale má se ptát na vysvětlování názoru.

Jmenuji se _____.

Podivil jsem se na film Lilo a Stitch a _____.

Nejvíce se mně líbily této postavy filmu (*pojmenovat tři postavy*)

1 _____.

2 _____.

3 _____.

Chtěl/a bych být podobným _____.

Nejvíce se mně nelíbily _____.

Stitch a Lilo jsou podobny _____.

Nejpříšernější postava filmu je (jsou) _____,

proto že _____.

Stitch se naučil na Zemí _____.

Nejvarovnější postavy filmu jsou _____.

Lilo se ztratila _____.

Nani se mohla ztratit _____.

Doktor Jamba stvořil Stitcha, aby _____.

Agent Plikly měl chybu, kdy _____.

Stitcha se bojí, proto že _____.

Lilo se bojí, proto že _____.

Pojmenoval bych Stitcha _____.

Největší zloděj ve filmu je _____.

Nejagresivnější postava je _____.

Nejdůležitější věc pro Nani a Lilo je _____.

Cvičení **To je pravdivě nebo falešně, že**

Vysvětlování pro trenéra: cvičení působí vyjádření vztahů účastníků k různým postavám filmu. Taky během cvičení trenér může identifikovat způsoby další práce s účastníky. Trenér nemusí opravovat odpověď účastníků, ale má se ptát na vysvětlování názoru.

Stitch na začátku filmu manipuluje Lilou, aby si zachránil život

Stitch chce sníst psy v útulku

Stitch se zlobí, proto že nikdo mu nemá rad

Nani má výpověď v restauraci kvůli Stitchovi a jeho chování

David zahraní Stitcha ve vodě

Na jednu Lilo chce z domu utíkat

Nani se nestará o dům

David touží po kariérou herce

Lilo procvičuje operní zpěvání

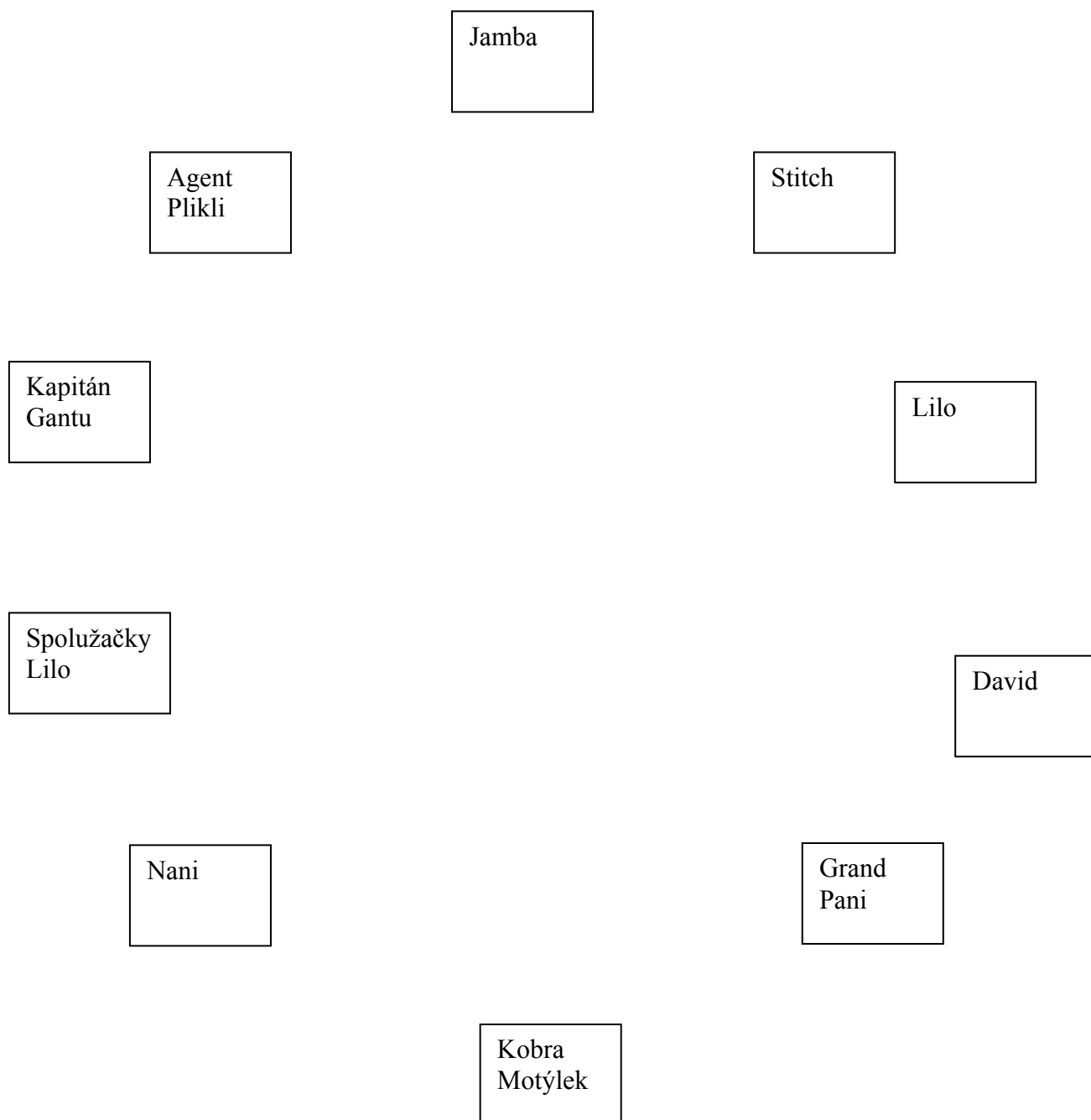
Kobra Motýlek chce chytit Stitcha

Lilo rada tančí

Spolužačky Lilo myslí, že jsou lépe než Lilo

Cvičení Epicentrum zlosti

Spojte štejkami toho, kdo se zlobí a toho, na koho ten první se zlobí. Připomeňte situaci, kdy se ta zlost projevuje. Počítejte, kdo dostal největší množství štejek. Kdo je mistr zlosti a zlobí se na největší množství lidí, kdo je epicentrum zlosti, na koho se zlobí většina postav filmu? Jak se chovají této lidé? Můžete ukázat dvojici, ve kterých se lidé zlobí na někoho, ale taky ho nebo ni milují?

Nápověda k cvičení Epicentrum zlosti

Může stát, že dítě nemůže operovat všemi postavami (10 postav může být nadměrným množstvím), v tomto případě navrhnete dítěti nakreslit střelky na 4-6 postav, které vybere dítě podle svého přání. Když se dítě trochu boje, zkuste nakreslit střelku, která dává falešnou představu, například, od Lilo k Davidovi a zeptat se dítě, souhlasen s tím nebo ne. Dále jsou různé úrovně

První úroveň pomoci (nejjednodušší - jen na zdůraznění pozornosti)

Připomeňte dětem postav filmu přes ukázaní obrázků. Zkuste sjednotit obrázky v dvojici a ptát se na vztah mezi postavy, když máte malou skupinu (méně než 6 účastníků): „Kdo se zlobí více?“, „Kdo je pomáhá ostatním?“, „Kdo se nejvíce změní?“

Druhá úroveň

Připomeňte účastníkům fragmenty z filmu a ptejte se na to, aby připomenuli postav, které se zlobí. Například, „Kdy se postavy perou?“, „Kdo se pere se stihem?“, „kolikrát Stitch ničí věci a kde?“

Třetí úroveň

Nabídnete účastníkům obrázky z filmu a ptejte se na to, jak se hádaly postavy, co dělaly během hádání. At účastníci najdou nejpovědomější obrázek a popíšu situaci.

Čtvrtá úroveň

Popište situaci ale neříkáte jména postav a ptejte se účastníky, aby vzpomenuli kdo co dělá. Například, „Odstrčil druhou postavu z ložnice a našel na ložnici sám“, «Ve chvíli, kdy jeho kysnul někdo, byl naštván a řekl, že zabije okusujícího“, „Popovídá hororově povídky, aby lekla jiných“.

Pátá úroveň (kdy účastníci mají větší problém v cvičení)

Nakreslete několik střelek a vysvětlujte děti, proč jste se spojily této postavy a navrhnete účastníkům pokračovat. Taky se nezapomenete ptat provokativní otázky: „Nepamatuji vůbec, že tato postava se zlobila, a co vy?“

Rámcové doporučení pro sledování chování účastníků během cvičení

Pozorujte tomu, nakolik představa různých účastníků o emoci zlosti a vlivu této emoce v chování je rozšířeno: odlišuje nebo ne verbální a neverbální agresivitu; chápe rozdíl v zlosti z různých důvodu (když zlost je reakce na ublížení, a kdy je důsledek mindráku); vorová před stupněm zlosti a rozlišují zlost, kterou člověk dokáže a nedokáže kontrolovat atd. Taky jaká kritéria používá pro popis zlosti.

Mohou účastníci nebo ne popsat nejen zřetelné projevy zlosti a taky směr zlosti (do sebe, do jiných); druh zlosti (jedovatý humor, nádavky, pohružka atd) a zdroj zlosti?

Nakolik účastníci akceptují, že se různé lidé můžou zlobit, že zlost může být „čerstvou“ a může být projevem staré urážky? Jaký postoj mají na zlost a zvládání s ní?

Na jaké možné zdroji zlosti ukazují účastníci? Mají nebo ne postoj, že existují příčiny, kvůli kterým může být zlost přijata a této, které naopak nedovolují přijat zlost?

Rozlišují nebo ne rozčilenost a zločin? Chápu, například, že ve filme je jeden zločinec kapitán Gantu?

Porovná nebo ne chování postav filmu s sebou, můžou vysvětlovat, proč s nějakou postavou cítí příbuzní chování?

Nápověda pro trenéra (k cvičení Epicentrum zlosti)

Dvojící postav: kdo a na koho	Úryvky ve filmu, které přesvědčí o tom, že se nikdo na někoho zlobí	Proč se zlobí - možno důvod agresivity
Kapitán Gantu na Stitcha	Během soudu a zasykly Stitcha do trestanecké kolonie kapitán hrozí Stitchovi a taky na jednou chce zabit Opakuji svůj útok, zatímco Stitch utíká	Nemá statečné sebevědomí, a taky se cítí jako ošklivý obr, proto nadává Stitcha těmito přizdívkami, které v žádném případě nechce slyšet pro sebe (hrozná příšery, stvůra a šereda)
Agent Plácky na Grand paní	Během seznámení nazývá ji „Blbá hlava“ a dělá odpovídající jeho ohodnocení gestu	Plikli nemá statečnou míru sociální kompetence, a nezdržuje svoje agresivitu ani před lidmi s větší autoritou
Stitch na Grand paní	Nadává během soudu	výtržnictví a nevědění hranic v komunikaci
Spolužačky na Lilo	Odmítají komunikaci s Lilo, a říká jí, že není normální («šílená Lilo»)	Chtějí mít jistotu, že jsou nejnornálnější, a můžou to dostat jen, kdy někdo jiný bude hoří, než oni
Lilo na spolužačky	Jejím nadávkám odpovídá fyzickou agresí a hrozbami (například popovídá horor o panence, představuje Stitcha jako příšeru)	Na jedné straně Lilo neumí odpovědět na nadávky jiným způsobem, na druhé straně
Nani na Lilo	Křičí na Lilo a snaží se přinutit sestru chovat lépe (v souladu s pravidly společenského chování)	Má obavu, že ztratí kontrolu a nedokáže splnit svou quasi-rodčovskou zodpovědnost
Lilo na Nani	Nadává sestře a odmítá kontakt, využívá citové vydírání a hrozby, taky křičí na sestru	Možná, má pocit viny a chce se zbavit kontroly, nemůže se zvyknout na smrt rodiči a nemůže přijat sestru jako náhradního rodiče
Jamba – Grand Paní	Ve vedení jí noviny, ve kterých přečetl její komentář o jeho chování	Zlobí se, proto že ohodnotí svoje zatočení jako důsledek své blbosti, nechce se spolehnout pod požadavky vedení
Lilo na Stitcha	Nadává Stitchovi	Myslí, že Stitch ji podvádil, proto že neřekl, že je mimozemšťan
Stitch na Lilo	Zřejmě ignoruje Lilo	Nezvykl na jiné lidi a to, že musí se počítat s jejich přání, ale s Lilo se musí počítat, a z toho má rozčilenost
Stitch na lidi na pláži	Zlobí se, začíná všech kousat a ničit všechno	Leká se toho, že se na jednou stal soustředím pozornosti
Nani na Stitcha	Bije větví ve chvíli, jakmile mimozemšťane zabrali Lilo s sebou	Hněve se na Stitcha a myslí, že je odpověden za to, že Lilo zmizela
Grand paní na kapitána Gantu	Dává mu výpověď	Rozčilená z jeho chování s Lilo a Stitchem, a počítá to chování proti lidskosti

Cvičení **Mnohotvárná agresivita**

Vysvětlování pro trenéra: Toto cvičení se zabořuje do důvodů agresivního chování. Dejte účastníkům možnost vyjadřovat svůj názor na zdroje agresivity. Poskytujte všechny možnosti zjistit této zdroje ve sféře pocitů, a ne jen ve výchově a povaze postav.

Instrukce pro účastníky Zloba se prokazuje různými směry. Podle čeho chápeme, že člověk se zlobí? Na co zaostrujeme pozornost? Jak dozvíme, že jsme pochopili to správně?

Otázka 1 Sam jsem pro sebe hlavní nepřítel

Kdo se zlobí sám na sobě? Jak se to prokazuje? Kdo se cítí vinu a proč?

Otázka 2 Hněv který se schován dovnitř

Kdo se zlobí na jiného, ale vyšplíchá hněv na sebe, co brání vyjádření zloby na toho, kdo je její zdrojem? Co omezuje možnost přímo vyjádřit svůj hněv? Jaké negativní důsledky má ten přístup k zvadání s hněvem?

Otázka 3 Všechna zloba do pusy...

Kdo vyjadřuje svou zlobu přes řeč (nadává, hubuje, používá toxický humor)? Kdo neumí vyjádřit svou zlobu verbálně a jaké má s té neschopnosti důsledky?

Otázka 4 Fyzická agrese ...

Kdo prokazuje největší míru fyzické agrese? Z jakého důvodu?

Kdo dostane větší fyzické schopnosti jakmile stane se zlobit (a z toho někdy zahraní někomu život)?

Otázka 5 Kdo má obětních beranů

Kdo má obětních beranů a vyšplíchá svou zlobu ne na této lidi, kdo je jeho zdrojem, ale na nejslabějších?

Otázka 6 Hrozba

Kdo a komu hrozí a zkusí vypadat jako nejsilnější a nejhroznější, by všichni odstátní se ho báli? Jaké prostředky na to používá?

Otázka 7 Proč ničíš věci ...

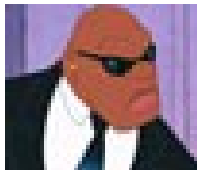
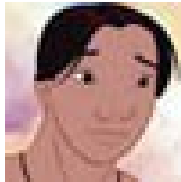
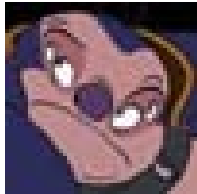

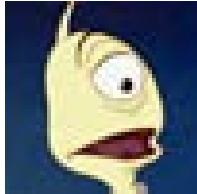

Kdo projeví svou zlobu přes ničení předmětů (roztrhá, rozbije a zlomí věci)?

Nápověda pro trenéra k cvičení Mnohotvárná zloba

Projev zloby v chování	Příklad
Kdo se z postav na sebe zlobí?	Nejčastěji jsou to Nani a Lilo, nemůžou se zvládnout se svým hněvem a potom se na sebe zlobí (například, pláčou v polštář) Taky na jednu Doktor Jamba má zlobu na sebe – že byl natolik blbý a proto ho chytili
Kdo se zlobí na jiného, ale vyšpláchá hněv na sebe, co brání vyjádření zloby na toho, kdo je její zdrojem? Co omezuje možnost přímo vyjádřit svůj hněv? Jaké negativní důsledky má ten přístup k zvadání s hněvem?	Stitch prokazuje ten druh chování nejčastěji: bije se hlavou ob stěnu, zavije se v kloubku a neví, co ještě může udělat, aby dosáhnul co chce. Stejný projev má Jamba – jí noviny, ve kterých jsou události o jeho zatčení do vězení Většinou to dělá lidé, kteří kvůli své podřízenosti nemůžou vyslovit svůj hněv nebo do konce se cítí vinnými, že nezvládli se situací
Kdo vyjadřuje svou zlobu přes řeč	Sestry to dělají nejčastěji a to je jen nadávání (Plikli a Jamba taky několikrát nadávají), ale neponižují se navzájem, spolužačky Lilo a kapitán Gantu zkusí urazit přes verbální agresi
Kdo projevuje svou zlobu přes fyzickou agresi, ale podle jakých cílů?	Stitch prokazuje fyzickou agresi častěji jiných postav, ale Lilo skoro má stejnou míru takového chování, Kapitán Gantu a Jamba taky to dělají - ale s jiným účelem (podříznout jiného)
Kdo používá hrozbu a dělá z sebe super-hrdinu?	Kapitán Gantu, Kobra motýlek a Grand Paní jsou jedničky v tom stylu chování, ale taky Stitch někdo ukazuje svou zbraň a tři dvojici tlap, připravených k porážce nepřátel
Kdo má obětních beranů	V první řadě je to Nani, která se zlobí na Lilo a bije auto sociálního pracovníka
Kdo projeví svou zlobu přes ničení předmětů	Stitch potrhá papír, drsně hraje s jídlem, roztrhá polštář stejný vzorek chování prokazuje Jamba

Obecní komentář: Stitch

Příloha 1 Obrázky filmových postav

Příloha 2 Kartyčky obsahující jména postav

Lilo	Kobra Motýlek
Stitch	Agent Plikli
Nani	Doktor Jamba
David	Grand Pani
Kapitán Gantu	Spolužačky Lilo